

Prehľad politik a stratégií v oblasti zelenej infraštruktúry

Pojem „**zelená infraštruktúra**“ sa používa vo viacerých politických dokumentoch Európskej komisie, zaoberajúcich sa ochranou biodiverzity¹, ochranou vodných zdrojov a prevenciou pred povodňami² a je detailnejšie rozpracovaný v EÚ Stratégii podpory využívania zelenej infraštruktúry pod názvom „Zelená infraštruktúra – zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“. Je nielen témou rozličných konferencií, **ale aj oblasťou, na ktorú je možné čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov a iných zdrojov.**

Otázkou ostáva, ako je koncept „zelenej infraštruktúry“ rozpracovaný na národnej úrovni. A to nielen terminologicky, ale aj v jeho uvedení do samotnej praxe. V stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Zelenej infraštruktúre sa totiž konštatuje, že rozhodujúcu zodpovednosť za projekty zelenej infraštruktúry nesú jednotlivé členské štáty EÚ, a to osobitne orgány, ktoré majú v zodpovednosti regionálne a miestne plánovanie.

Samotná definícia zelene sa javí ako dosť problematická, nakoľko v praxi sa používa v zmysle rozličných významov a tým pádom je teda tento pojem pomerne nejednoznačný. Prechádza od vegetácie, cez plochy zelene, verejné priestranstvá až po krajinu. Definícia „**zeleň**“ ako „**vegetácia**“ sa nachádza napr. v Zákone č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej ako "Stavebný zákon"), kde § 139a Pojmy územného plánovania je zeleň definovaná ako „*vysadené alebo udržiavané rastliny v sídlach a v ich okolí, ako aj pozdĺž líniových stavieb v ostatnej krajine*“.

Zeleňou v zmysle **plôch zelene** sa označujú parky a iné typy verejnej parkovej zelene, zeleň v obytných územiach, historická zeleň, zeleň pri občianskej vybavenosti podľa typov vybavenosti, zeleň pri výrobných a priemyselných areáloch, krajinná zeleň a ostatné plochy zelene. V takomto zmysle sa „zeleň“ tiež nachádza Stavebnom zákone, kde sa v § 12 pojednávajúcom o územnom pláne zóny ustanovuje umiestnenie zelene, významných krajinných prvkov a ostatných prvkov územného systému ekologickej stability a v § 11 pojednávajúcom o územnom pláne obce stanovujú zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie, územného systému ekologickej stability a tvorby krajiny vrátane plôch zelene. Vyhláška č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii špecifikuje v §12 ods. 9, že k plochám, určeným pre obytné domy

¹ COM(2012) 673 final EU Biodiversity Strategy to 2020 – towards implementation

² COM(2012) 673 final Communication from the Commission to the European parliament, the Council, the European economic and social committee and the committee of the regions: A Blueprint to Safeguard Europe's Water Resources

prislúchajú nevyhnutné zariadenia ako garáže, stavby, občianskeho vybavenia, verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská.

S pojmom zeleň sa stretávame ešte aj v zákone č.364/2004 Z. z. o vodách (tzv. vodný zákon) a v Zákone 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (tzv. cestnom zákone), vždy ale z úzko rezortného pohľadu (napr. cestná zeleň). S pojmom **“verejná zeleň”** sa stretávame aj v § 4 ods. 3 písm. f) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, kde sa uvádza, že obec pri výkone samosprávy zabezpečuje správu a údržbu verejnej zelene.

V STN 83 7010 Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie je v kapitole 2 „termíny a definície“ zeleň definovaná ako „*súbor živých a neživých prvkov usporiadaných podľa estetických zásad do viacfunkčných kompozícií, ktoré utvárajú alebo dopĺňajú prostredie, pričom do zelene sa zahŕňajú aj spontánne vzniknuté porasty*“.

Zeleň je zväčša chránená len na miestnej úrovni prostredníctvom VZN o zeleni. Ochrana prírodných plôch a prvkov je čiastočne obsiahnutá v zákone č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Tento zákon sa však zaoberá len ochranou drevín rastúcich mimo lesného pôdneho fondu (a teda aj v urbanizovanom prostredí) a ochranou území s výskytom chránených druhov rastlín a živočíchov, alebo s chránenými biotopmi.

Snaha o spojenie sídelnej a krajinnej zelene sa prejavuje v novom, súčasnosti čoraz častejšie používanom pojme **„zelená infraštruktúra“** (v angličtine „green infrastructure“). Generálny direktoriát pre životné prostredie definuje na svojich stránkach *„zelenú infraštruktúru ako sieť rozličných typov plôch zelene a ostatných prírodných prvkov v zastavanom území ako aj ich prepojením s okolitou krajinou“*³.

Pojem *“zelená infraštruktúra”*⁴, vyjadruje teda holistický prístup prepojenia jednotlivých plôch zelene nielen na celomestskej úrovni, ale aj na lokálnej úrovni. Celkovo sa teda jedná o prechod od vnímania jednotlivej plochy či prvku, ku integrácii týchto prvkov do celkového systému. Opierajúc sa o hore citované dokumenty, v stále väčšej miere sa uznáva, že *„zelená infraštruktúra“* má rovnocenné postavenie dôležitosti, ako je tomu u ostatnej technickej infraštruktúry. Z pohľadu zmeny klímy a jej možných negatívnych dôsledkov jej postavenie nadobúda na význame.

Európska komisia v prijatej Stratégii podpory využívania zelenej infraštruktúry pod názvom *„Zelená infraštruktúra – zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy“* definuje **zelenú infraštruktúru**⁵ ako *„strategicky plánovanú sieť prírodných a poloprírodných oblastí s inými environmentálnymi vlastnosťami, ktoré sú vytvorené a riadené tak, aby poskytovali široký rozsah ekosystémových služieb.“* Zahŕňa zelené plochy (zeleň) alebo modré plochy, ak ide o vodné ekosystémy. Na pevnine sa zelená infraštruktúra nachádza vo vidieckych a mestských oblastiach.

Viac informácií o projekte PERFECT je možné získať na <https://www.interregeurope.eu/perfect/> ako aj na podstránke webu Karlovej Vsi: <https://www.karloves.sk/otvoreny-urad/projekty-mestskej-casti/perfect-planning-for-environmental-resource-efficiency-in-european-cities-and-towns/>.

³ (http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/index_en.htm)

⁴ Forest Research 2010

⁵ COM/2013/0249 final